PAZL

1659

1 6 + 12
Pars mea Deus
A·S·V·I·D·

Hippocrates Aph. = Hain 8672
Ulsenius: Pharm. = Hain 16088

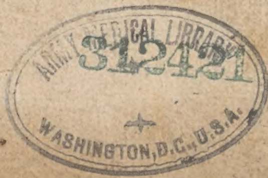
[Nürnberg, Caspar Hochfeder, 1496]

Hec oro sequens posita est
contra plagam dicta malefran
tzosam Et est inventa in fran
tzia in quodam destructo monaste
rio dicto Ozaliers in una statua
lapidea Cuius datum Anno dni
~m° iiii° Quando hec plaga nota
fuit ulcera Job Et quicunque hanc
oraverit devote cum quinque pr nr
et quinque ave maria cum secum porta
verit ab eisdem liber erit. Oro

Omnipotens sempiterne deus conditor celi
et terre qui pacientem Job per in
imicum humani generis ulceribus
gravissimis percutere permisisti quibus
nunquam homo percussus fuit cum tanta

contrictione membrorum ut a planta
usque verticem lesus esset et eandem
propter magnam suam pacienciam ab
eo revocare dignatus es Ideo
rogo creator celi et terre illius paci
cionis noe promissionis Abrahe i(n)car(natio)
meriti secundum ordinem melchisedech
nec non reconsiliacionis Symeonis quibus
omnibus antiqui testamenti pollicitus
es in zaccharia pro nobis filium tuum aeternum
tolle licet vincera maleficiorum dura et
ne permittas me magnum peccatorem
hijs iniquitatibus memorare illius sanctissime
reconsiliacionis cum noe inter te et hominem
quam diluuium nunquam euenire promittebas
memorare eciam sanctissime promissionis abrahe

p sodoma et gomorra et libera me
p hanc [illegible] sanctam commemoracione
& tua inexplicabilem misericordiam ab hac
crudelissima plaga sub tua protectione
ab angelo tuo ista percuciente Qui

Amen

1 batzen

Nurnberga

Ad Harpyiam fida clientis deuotio

Harpyia o volucrum regina ꝛ diua Celeno
Dardanidum vates insons ac terror auorū
Phineiecꝫ domus/ pelagi dignare periclis
Ulsenium seruare Joui Phebocꝫ dicatum.

In detractorem constans sodalis defensio

Ulsenium quisquis temerariꝰ vrget/ ꝛ audet
Carmina doctiloqui carpere sacra viri.
Non videt Harpyie dotes Regina volucrum
Atcꝫ hominum digno nomīe vbicꝫ sonat.
Detrahit ast meritos aliti dum stultꝰ honores
Lambet phineias garrula lingua dapes.

¶ Theodoricus Ulsenius phrisius medicus felicitatē dicit Udalrico Pyndaro Sueuo norico archiiatro.

Phorismorū continuationem pfunctorie/immo heri ⁊ nudiusterci⁹/ex bibliotheca tua collectam pceptor humanissime ad te mitto: op⁹ paulomi⁹ qdriduanū ac eqstre Nat⁹ id tū etatis tū cōmodi iure tibi prius deberi/ qui omnem quā ex libris capio voluptatem etiam tuopte studio adauges. Precor ei nō/ vt soles/amici sinum aperias: sed/seposi⁹to paulisper fauore/seuerum iudicis supercilium ostentes. Et vnde mihi hoc vt immensum diui Hyppocratis oceanum taz fragili et rimosa cymba tranare presumā? Et ecce cyclopes seu mauis chironomos auidiores occurrisse vt mergant q̄z adiisse vt saluēt. Tu pacienter exceperis/tuleris quod breuius dicam. Nam ipe mei conscius maledicos omnis obtestor et te iudicem cōstanter appello vl' censoriū. Si elimaueris: erit quod me obnixius ad alia censure tue argumēta cohorteris. Sinmin⁹: hec tibi mea opera quantulacunq̧ perierit/mihi liberi⁹ post hac ocium/perpetuū illis negocium paritura. Vale vt optas. Nurnberge kalendis februariis. 1.4.9.3.

Duo Capita ad finem dimembrantur

Capitis prioris. Particula prima.
Modus cognoscendi prohemialis.

1 Vita breuis/ars aũt longa/tẽpus acutũ ex
perimẽtũ fallax/iudiciũ vero difficile 1
1 Et vrine ⁊ egestiones ⁊ sudores⁊ discritas
⁊ eucritas/lõgas et breues egritudies ap-
parentia declarant. 13
1 Paroxismos ⁊ cõsistentias declarãt egritudines et
tpa anni ⁊ circuituũ adinuicẽ icremẽta siue ꝑ diem siue
post triduũ siue ꝑ amplius tempus fiant. 13
1 In exercitantibus ad summũ bone habitudines fal
laces si i vltimo fuerint:nõ enim pñt manere in eodem
neq̃ quiescere/qui vero nõ quiescũt nequaq̃ possunt
addere in melius/relinquũtur igitur ad peius. Horuʒ
ergo causa bonã habitudinẽ soluẽ cõfert/nõ tarde/vt
rursus principiũ nutrimẽti accipiat corpus/ neq̃ com
pressiões ad vltimũ facere/fallaces enim sũt Sed qua
lis fuerit natura sustinere debẽtis.ad hoc ducere/vt vi
res possint tolerare. Similit ⁊ inanitiões ad vltimum
fallaces:⁊ iterũ resumptiões i vltimo fallaces. 3
2 In omni egritudine confortari mente et bene se ha-
bere ad oblatiões/bonũ:contrarium vero malũ. 33
2 Nõ plenitudo/nõ indigẽtia neq̃ aliud:quodcuuq̃
magis natura fuerit nihil bonum. 4
2 Que multo tempore extenuantur corpora/tarde re
uerti consueuerũt que vero modico/modice. 7
2 Nõ ẜm rõnẽ alleuiatis nõ optet credere nec vereri
mala valde que fiũt irrõnabil'r.ml'ta eni taliũ sũt icerta
⁊ nõ valde ꝑmanere neq̃ morari cõsueuerũt 27
2 In morbis minus periclitãtur egrotãtes quibuscũ-
q̃ ꝓpria nature etatis ⁊ habitudinis ⁊ hore egritudo in
est magis quã quib⁹ nõ ꝓpria ẜm aliqđ horũ inest. 34
2 Crassi valde ẜm nãm cito moriũť magis ĝcilib⁹. 44

A loco dolente.

2 Labores spontanei narrant morbos. 5

2 Quicunqꝫ dolentes aliquid corporis plurimum dolorem non sentiunt ijs mens egrotat. 5

2 Ubicunqꝫ cibus preter naturam intrat hic egritudinem facit: manifestat vero sanatio. 17

4 Ubi in corpore sudor/ibi egritudinē narrat. 38

4 Ubi in corpe calidū aut frigidū illic egritudo. 39

4 Ubi in toto corpore mutatōnes si corpus infrigidatur et statim calefit/aut calore alterum altero fit: longitudinem egritudinis significat. 40

6 Dolores in lateribus et in pectoribus et in alijs partibus si multum differunt ad discedendum malū. 5

Ab vrina.

4 Quibus vrine in febrib⁹ cōturbate et cōuerse velut subiugaliū/ijs capitis dolores aut adsūt aut aderūt. 70

4 Quib⁹ vrine crasse aut globose pauce n̄ sine febrib⁹ multitudo veniēs/ex ijs tenuis iuuat: magis vero talia veniūt qb⁹ ex pricipio vel celeri⁹ ypostases fiunt 69

4 Quib⁹ in septimo iudicatur ijs vrina nubē hꝫ quarta die rubeam et alia ſm rationem. 71

4 Quibus vrine limpide aut albe/male maxime si in phreneticis appareant. 72

4 Quibus ypocōdria suspensa sunt et subrugiētia. lūborum dolore superueniente ventres ijs humectātur. si nō ventositates erumpāt: aut vrine multitudo superueniat: in febrib⁹ vero fiunt hec. 73

4 Quib⁹ spes ē ad articulos apostema ꝯuerti: eruet ab apāte vrīa crassa et mlta et alba facta velut ī laboriosis febrib⁹ si a qrtis dieb⁹ qbusdā īcipiat solutō fieri. Si vo ex narib⁹ sanguis fluat/valde celeriter soluunt. 74

4 Si sanguinē aut pus mingunt: renis aut vesice vlcerationem significat. 75

4 Quib⁹ ī vrina pingui exſite ⁊ groſſa carnea q̄ſi fruſta modica vel vt pili exeūt:his ex renib⁹ egerunt 76

4 Quib⁹ v.pīgui/furfurea mīgūt his veſica ſcabit 77

4 Quicunq̧ ſanguinem ſponte mingunt his in renibus vene rupturam ſignificat. 78

4 Si ſanguinem mingūt aut trumbos et ſtranguriā hñs et dolor īcidit ſub vētre in pectinem et peritoneon circa veſicā dolorē ſignificat. 79 Idē.7.aff.37.

4 Quibus ī vrinis harenoſa ſubſiſtunt ſedimina his veſica aut renes lithiaſim habent. 80

4 Si ſanguinem aut pus mingunt aut ſquamas et odor grauis veſice vlcerationem ſignificat. 81

4 Vrina noctu multa facta modicū ſeceſſū ſ͠cat 82

7 Quibuſcunq̧ in febribus ī vrina crinoides ypoſtaſes fiunt:his longam egritudinem ſignificant. 30

7 Quibuſcunq̧ crinoides ypoſtaſes fiunt/ ſuperius v͠o tenues acutam egritudinem ſignificant. 31

7 Quibuſcūq̧ vrine diſtantes fiunt/his in corpe turbatio fit fortis. 32

7 Quibuſcunq̧ ampulle ſupernatant/nefreticam ſignificat et longam egritudinē fore. 33

7 Quibuſcunq̧ pinguis ypoſtaſis ⁊ conglobata ijs nefreſim ſignificat ⁊ acutā egritudinem fore 34

7 Si ſanguinē aut trūbos ⁊c̃.Sup̄.79.aff.4. 37

A ſudore. 7.et.4.vtſ.

4 Sudores febriciāti ſi ceperint boni terciani:q̄rtani: quintāi ⁊ ſeptēi ⁊ nouēi ⁊ q̄ ī.xj.die ⁊.xiiij.xvij.xx.xxj xxiiij.xxvij.xxx.xxx.jxxxiiij.xxxvij.⁊.xl.die. hi em̄ ſudores egritudinē iudicant.Qui v͠o non ita fiunt/dolorē ſignificāt ⁊ longitudinē egritudis ⁊ ꝯuerſionē 36

4 Frigidi ſudores cū acuta febre facti mortē:cū molliori v͠o longitudinem egritudinis ſignificant. 37

4 Sudor multus ex ſomno ſine aliqua cauſa manife-

sta significat quoniā corpus plurimo cibo vtit̃. Si v̄o
nō accipientib⁹ hoc fiat ſcat q̄m euacuatōe idiget. 41
4 Sudor multus calidus ꝛ frigidus supfluens/ frigidus maiorē/calidus v̄o minorē egritudinē ſcat 42
4 Febricitāti sudor oīs supueniēs non deficiente febre malū/ prolongat̃ cū morb⁹ ꝛ hūores plīmos ſcat. 56
5 Quibus circūtendit̃ cutis dura et sicca sine sudore finient: q̄bus v̄o laxa ꝛ rara cū sudore finiēt. 71
7 In sudore rigor malū. 4

A fluxu narium

4 Quib⁹ in febrib⁹ aures surdescunt sanguis e naribus fluens aut vēter turbat⁹ soluit egritudinē. 60

A sputo.

1 Sz ex post apparētib⁹ quēadmodū i pleuretico sputū sub rubeū/si cōtinuo appareat: inchoātē quidem abbreuiat. Si v̄o posterius appareat: prolongat. 15
4 Excreatiōes in febribus nō deficientibus liuide et sanguinee ꝛ fellee et fetide oēs male: egeste v̄o bene bone: et ſm secessum et ſm vrinā. Si v̄o nō aliquid vtiliū egeratur per loca: malum hoc est. 47
5 Quicūqꝫ sanguinē spumosū expuūt his ex pulmōe eductio fit. 14 7 In sanguis sputo sanies malū. 15

A vomitu.

7 In vomitu singultus et oculi rubei malū 3
7 Quicūqꝫ sanguinē vomūt siq̄dē sine febre salutare Si v̄o ex febre perniciosum. curare v̄o stipticis ꝛ ī frigidantibus. 35 Pro reliquis vide de diarria infra.

Ab egestione.

2 Quorū corpora nutriuntur copiose et velociter/veloces secessus fiūt. 18
4 Egestiones nigre vel quasi sanguis spōte veniētes et cum febre et sine febre pessime q̄ꝫtocūqꝫ colores plures fiūt magis malum. cū farmacia vero melius est. et

quantocunq; colores plures fuerint nõ malũ est. 21
14 Quibuscunq; fellee egestiões fiũt: surditate supue niẽte quiescũt et surditas felleis egestionibus superue nientibus quiescunt. 28
7 In egritudine diuturna abstinẽtia ꝛ colorice egesti ones malum. 6
2 In colerico secessu dissinteria malum. 23

A pustula.

2 Ubi fauces egrotãt vł pustule nascũt̃ i corpe ꝯside rare optet egestiões. si ei colerice fuerit: corpꝰ egrotat. Si vero sanis similes: certũ est corpꝰ nutriri 15

A fluxu ventris.

2 In ventris fluxibus nutritiones egestionũ iuuãt/ si nõ ad malum immutantur. 14

A conualescentia.

2 Que relinquuntur in morbis post crisim subuersio nes facere consueuerunt. 12
2 Si ex egritudine resurgẽs cibũ accipiẽs q̇s nõ ꝯua lescat: signũ ẽ/ qđ ampliori vtit̃ cibo corpꝰ. Si v̄o cibũ nõ accipiẽti hoc fit/ ꝑcat q̃m euacuatõe idiget 8
2 Ex egritudĩe bñ reficiẽti nihil addẽ corpꝰ malũ 31
2 Plerũq; oẽs male hñtes ꝑm principia q̇dẽ bñ reficiẽ tes ꝛ nihil addẽtes in fine rursus abstinẽt/ ꝑm pĩcipia q̇dẽ abstinẽtes fortiter: posterius v̄o bñ reficiẽtes meli us commutant. 32
4 Quibuscunq; resurgentibus ex morbis si aliq̇d do luerint: ibi ypostases fiunt. 32
4 Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinez il lic egritudo confirmatur. 33
4 Quibuscũq; resurgentibꝰ aut pustule aut in articu lis dolores fiunt ij amplioribꝰ cibis vtũtur. 44

Particula. ij. ꝛ est modus operãdi gñalis

1 Optet aũt medicũ nõ solũ seipm ꝑbere facientẽ que
optet ꝟ egrotantẽ ⁊ pñtes ⁊ ea que extrinsec⁹ sunt 2
1 Ad vltimas egritudines vltime curationes ad per-
fectionem sunt potentes. 6

Scđm naturam.

2 Ex plenitudine q̃cũq3 egritudines sũt euacuatio sa
nat ⁊ q̃cũq3 ab euacuatõe/pleitudo. ⁊ alioꝝ ꝯrietas. 22
2 Duorum dolorum qui simul fiunt/nõ scđm eundem
locum maior denigrat alterum. 46
2 In omni motione corporis cum ceperit quis dolere
statim quiescere remediũ est 48
2 Scđm multũ et repente euacuare aut replere calefa
cere aut infrigidare aut alit quomõlibet corp⁹ mouere
fallax est ⁊ oĩno nature inimicũ: paulatim vero certũ.
et aliter ex alio transire ad aliud nõ oportet. 51
2 Oia ꝟm rõnẽ facienti ⁊ non euenienti ꝟm rationem
nõ trãsire ad aliud manẽte eo qđ visũ ẽ a principio. 52

Scđm consuetudinem.

2 Assueti assuetos ferre labores si fuerint ĩbecilles aut
senes insuetis ⁊ fortib⁹ ⁊ iuuenib⁹ facilius ferunt. 49
2 Ex multo tpe cõsueta ⁊ si fuerint deteriora insuetis
minus molestare cõsueuerunt. optet igitur ad nõ con-
sueta transmittere 50

Particula. iij. ⁊ est mod⁹ op. ꝑ dietã ĩ gñe

2 Facilius repleri potu quã cibo. 11
2 Parũ deterior cibus et potus: detestabilior quidem
meliorib⁹ magis delectabilis est appetendus 38
5 Lac dare caput dolentibus malũ. malũ ⁊ febricitã-
tibus et q̃bus ypochõdria suspẽsa rugiũt. ⁊ siticulosis
⁊ malũ vero q̃b⁹ fellei secessus. ⁊ ĩ acutis febribus. et q̃
bus sanguinis multa egestio facta est. Cõuenit vo ptĩ
sicis nõ valde febricitãtib⁹. dare vo ⁊ ĩ febrib⁹ lõgis nul

lo p̄dictorū signorū p̄ñte. ⁊ ex rōnē tabefactis. 65
5 A q̄ que cito calefit ⁊ cito īfrigidat̃ leuissima est 27
7 Corporibus humidas carnes habentibus famē ad
hibere conuenit: fames eīn exiccat corpora. 56

Per dietam sanorum.

1 Senes facillime ieiuniū ferūt: scđo consistentes: minus vo pueri: oim minime īfantes. ⁊ horuʒ ipsorū q̄cū q̧ sunt animosiores existentes. 14
1 Qui crescunt plīm hn̄t innatū calorem/ plurimo ergo indigent nutrimēto. Si vo nō: corpus ꝯsumit̃. Senib⁹ vo paru⁹ calor inest: ꝑpter hoc paucis fomitib⁹ egēt: a multis eīn cib calor extinguit̃. ꝑpt̃ hoc et senib⁹ nō silr̃ febres acute fiūt: frigidū eīn habēt corpus. 15
1 Uentres hieme ⁊ vere calidissimi sūt natura ⁊ somni lōgissimi. In his ergo tpibus ⁊ oblatiōes plures dāde sunt. etenī innatus calor est multus nutrimēto ergo ampliori indigent. Signū sunt etates et athlete. 15
1 Estate et autumno cibos grauissime ferūt. hieme autem facile. vere vo secunde. 19
1 Quibus semel aut bis aut ampli⁹ aut min⁹ s̄m ptez dādū vo aliquid tpi regioni/ etati/ et ꝯsuetudini. 18

Per dietam egrorum.

1 Tenues ⁊ certe diete in diuturnis sp passionib⁹ ⁊ in acutis egritudib⁹ quibus nō cōueniunt difficiles. Ad vltimū quoq̧ tenuitatis que adducūt̃ diete/ difficiles. etenī repletiones i vltimo exñtes difficiles. 4
1 In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: ideoq̧ magis leđūt̃ oē eīn pctīn magnū maius fit ī tenuibus q̄ ī grossiorib⁹ dietis: ꝑpt̃ hoc etiā sanis fallaces sunt valde certe ⁊ ꝯstitute diete qīn peccātia difficili⁹ ferūt. Igitur tenues ⁊ certe diete fallaciores parū solidioribus. 5
1 Ubi egritudo s̄m acumen, ꝯtinuos ⁊ vltimos labo

res hab3/vltima ꝛ tenuissima dieta necesse ē vti. vbi āt
nō:nō. sed cōuenit grossius reficere. ꝛ tm̄ subdescēdere
ꝙtū egritudo mollior fuerit vltimis. 7
1 Quando steterit egritudo tunc ꝛ tenuissima dieta ne
cessarium est vti. 8
1 Contēplari aūt optet et egrotātē si sufficiat dieta ad
statū egritudīs: ꝛ vtrū ille in principio deficiat ꝛ nō suf
ficiat dieta: aut egritudo deficiat et obtundatur. 9
1 Quibus vero ꝯtinu⁹ est status ꝯtinuo et tenuiter re
ficere optet. Quib⁹ posteri⁹ status: ad illud ꝛ añ illud
parū auferendū est. Sed prius vberius reficiēdum vt
sufficiat egrotās. Verū in paroxismis subtrahere opor=
tet/apponere enim lesio est. 10 11
1 Et quecunq3 ꝼm circuitus exacuuntur in exacerba
tionibus subtrahere oportet. 12
1 Humide diete oībus febricitantibus ꝯferunt maxīe
vero pueris et aliis sic assuetis refici. 17
1 His q̄ in circuitibus exacuuntur nihil dare neq3 co=
gere: sed auferre ex appositionibus añ crisim 20
2 Nō pura corpa ꝙto magꝭ nutries/magis ledes. 10

Particu. iiij. ꝛ ē mod⁹ op. ꝑ potionē ī gñe

1 In ꝑturbatiōib⁹ vētris ꝛ vomitib⁹ q̄ spōte fiūt/siq̄
dē qualia optet purgari purgentur et cōfert ꝛ bñ ferūt
Si vero nō/ ꝯtrariū. Sic ꝛ ianitio siq̄dē qualis optet
fieri/fiat. ꝛ ꝯfert ꝛ bñ ferūt: si vero nō/ꝯtrariū. Contem
plari igiť optet ꝛ horā ꝛ tp̄s ꝛ regionē ꝛ egritudines ꝛ
etates in quibus oportet/aut non. 5
1 Ea quorū crisis fit ꝛ quorum facta est equaliter non
mouere neq3 nouū facere: neq3 farmaciis neq3 aliis ꝓ
uocationibus vti: sed sinere. 21
Que oportet ducere/vndecūq3 natura repit/inde du=
cere oportet ꝑ cōuenientes regiones. 22
1 Digesta medicari ꝛ mouere nō cruda neq3 in princi

piȷs nisi expediat:multa em̄ non expediunt. 23
1 Que egerunt nō multitudinē ꝯſiderare:ſ quō ege-
runt ſi qualia optet.ꝛ ꝯfert ꝛ bn̄ ferūt ꝛ vbi oꝫ vſqꝫ ad
defectionē ducē:ꝛ hoc facē ſi ſufficiat egrotans. 24
1 Jn acutis paſſiōib⁹ raro ꝛ in pncipiȷs farmatiȷs vti
ꝛ hoc prius bene diiudicātes facere. 25
1 Si qualia oportet purgari purgent ꝛ cōfert et bene
ferunt ꝯria vo importune.26. Idē.4.aff.3.
2 Corpora vbi qs vult purgare optet fluxa facē 9
2 Jnchoātib⁹morbis ſiqd tibi videt mouēdū:moue.
i ſtatu aūt ſilentiū hr̄e melius eſt. 29
2 Circa principia et fines oia imbecilliora:circa ſtatuſ
omnia fortiora. 30
2 Sana habentes corpora farmatiȷs purgati celeri⁹
exoluuntur q̄ꝫ malo cibo vtentes. 36
5 Sana hn̄tes corpora farmaciȷs vti difficile eſt. 37
4 Jn farmaciȷs talia educere oportet ex corpore/ qua
lia ꝛ ſponte venientia vtilia ſunt:que vero cōtrarie ve
niētia quieſcere. 2
4 Purgare eſtate qdē ſupiora/hieme vo īferiora 4
4 Sub cane ꝛ anticanē farmacie ſunt moleſte. 5
4 Medicari in valde acutis ſi neceſſe fuerit eadē die/
differre em̄ i talibus malum eſt. 10
4 Cū biberit quis helleborū ad cōmotiōes quidē ma
gis ducē optet.ad ſōnos vo ꝛ īmobilitates min⁹.ōcla
rat aūt nauigatio qm̄ motio corpa perturbat. 14
4 Cū volueris magis ducere helleborū:moue corp⁹.
cū vo ſtatuere.ſomnū fac et noli mouere. 15
4 Quicunqꝫ in farmaciȷs nō ſitiunt cum purgant nō
quieſcant priuſq̄ꝫ ſitiant. 19
6 Quibuſcūqꝫ phlebotomia aut farmacia conuenit:
ȷȷs vere flebotomare aut farmaciā dare. 47
Per ſuperiora. eiuſdē ps.7.aff.7.

4 Graciles ⁊ facile vomentes superius purgare timē tes hiemem. 6

4 Ad helleboros ijs qui non facile sursum purgantur añ bibitionē ꝑhumectare corpora plurimo nutrimēto et requie oportet. 13

4 Non febricitantibus fastidiū et cordis morsus ⁊ tenebrositas oculoꝝ ⁊ os amaricatū/sursuȝ farmacia idigere significat. 17

4 Sup diafragma doloēs:sursū farmacia idigē ſt. 18

Per inferiora

4 Quicūq; ꝟo īferius:farmacijs īferi⁹ idigē ſcat. 18

2 In omnibus ea que circa vmbilicū et pectinem spissitudinem habere melius ē. nimis tenue ⁊ tabefactum malum. aptū ꝟo hmōi ad īferiorē purgationē 35

4 Difficile vomentes et medie carnosos inferius timē tes estatem. 7

4 Melicos īferi⁹ vehemēti⁹ eadē rōe ꝯria apponētes. 9

4 Nō febricitātib⁹ exñtib⁹ si fiat stroph⁹ ⁊ genuū grauitas ⁊ lūborū dolor/deorsū farmacia idigē ſcat. 20

Parti. v. ⁊ ē mod⁹ op. ꝑ chirurgiā in gñe

2 Circa generationē saniei dolores ⁊ febres magis accidunt q̄ȝ facta sanie. 47

5 Calidū nocet hoc frequent̄ vtentibus:carnis effeminationē neruorū incōtinētiā/mentis stuporē fluxū sanguinis defectiōē spūs/quibusdā mors sequit̄. 17

5 Frigidum vero spasmos/tetanos nigrores ⁊ febrium rigores. 18

5 Frigidū inimicū neruis/ossibus/dentib⁹/et spinali medulle:calidū vero amicum et vtile. 19

5 Quecunq; infrigidata sunt recalefacere oportet. exceptis quib⁹ sanguinē manare futurum est. 20

5 Ulceribus q̄dē mordax frigidū/cutē idurat/dolo=

rē ſine ſanie facit/ rigores/nigrores/ febres ſpaſmos/ et tetanos. 21

5 Eſt aūt vbi in tetano ſine vulnere bene carnoſo iuuene/eſtate media/frigide aq̄ multa infuſio/caloris reuocationē facit.calor vero hoc liberat. 22

5 Calidū ſaniē faciens in oī vulnere maximū ſignum ē ad certitudinē.cutē mollit/attenuat ſiñ dolore ꝛ rigore.ſpaſmorū ꝛ tetanorū mitigatoriū/eorū vͦo q̄ in capite ſunt grauedinē ſoluit.plurimū confert ī oſſiū fracturis.magꝭ vͦo denudatis a carne.horū etiā maxime vulnera in capite habentibus.Et quecūq̧ a frigiditate oriuntur ꝛ vulnerantˀ.herpetis vulnerib⁹ comedētibus/ ano.pudēdis/ veſice/matrici.calidū quidē amicū ꝛ determinās/frigidū vͦo aduerſum ꝛ occidens. 23

5 In his aūt optet frigido vti/ vñ ſanguinē fluere futurū ē/ñ ſup ea/ſꝫ circa ea.Et q̄cūq̧ flegmones ſeu inflationes in rubeū aut ſubſanguineū tēdētes ex recētiſanguine/qm̄ veterata denigrat.et iuuat heriſipilā nō vulneratā/qm̄ vulnerate nocet. 24

5 Frigida velut nix ꝉ criſtall⁹ ſūt pectori īimica tuſſes cōmouētia/ſanguinē fluere faciētia ꝛ catarros 25

5 In articulꝭ tumores ꝛ dolores ſine vlceratiōe podagrā ꝛ ſpaſmos horū plurima aqua frigida multa īfuſa refrigerat ꝛ attenuat ꝛ dolorē ſoluit.Stupor ei mediocris ꝛ dolorē ſoluit et minuit..26. 6 Idropicꝭ que innaſcunt̄ in corpore vulnera/non facile ſanant̄. 8

6 Veſicā inciſaꝫ.aut cerebrū aut cor.aut diafragma. aut aliquod inteſtinorū graciliū.aut renes.aut ventrē aut epar mortale eſt. 18 ꝛ infra.24.6.aff.

6 Qñ icīſū fuerit os.aut cartilago.aut neru⁹ aut maxille tenues.aut p̄putiū.neq̧ creſcit.neq̧ glutinat̄. 19
et infra.27.7.aff.

6 Si in ventrē ſanguis effundat̄ preter naturā;neceſ/

se est insanie͂ cõuerti. 20
6 Quibusqꝫ sanies in corpore facta nõ manifestatur ijs propter saniei aut loci spissitudinem fit. 41
6 Si omentũ eruperit necesse est putrefieri. 58
7 In osse egrotante caro liuida malũ. 2
7 In ossis denudatiõe herisipila malum. 19
7 In dolore diuturno circa ventre͂ sanies malũ. 23

Ad vulnera

5 Quibuscunqꝫ tumores in vulneribus apparent nõ valde spasmant. neqꝫ insaniũt. his aũt nõ appare͂tibꝰ repe͂te. ⁊ quibꝰ retro/spasmi et tetani fiũt. ante vero mania/dolor lateris acutus/aut empima. aut dissinteria/si rubei fiunt tumores. 66
5 Si vulneribus malꝭ ⁊ fortibꝰ existibus tumor nõ appareat: hoc magnũ malũ. laxa/bona/cruda/mala 67

Ad vulnera capitis.

7 In plaga vel ꝑcussiõe in capite stupor ⁊ desipie͂tia malum. 14. 7 In ossis capitis fractura desipie͂tia malum si i vacuum acceperit. 24

Ad apostemata.

6 Late pustule non valde pruriginose. 9
6 Herisipilam extrinsecus factam intus conuerti non bonum. intrisecus vero extra bonum. 25
7 Ex apostematis intꝰ ruptura/ vomitꝰ dissolutio et defectio animi fit. 8
7 In herisipila sanies aut putredo malum. 20

Ad vlcera.

6 Circũflue͂tia vlcera male ꝯsuetudis mala sunt 4
6 Quibuscũqꝫ ca͂cri abscõditi fiũt nõ curati melius e͂ curati em̃ citiꝰ pereũt/ nõ curati mľtũ tp̃us ꝑficiũt. 38.
6 Vulnera q̃cunqꝫ annua sũt vel lõgius tp̃s hn̄t/os

necesse est emitti ⁊ cicatrices cauas fieri. 4

Ad gibbos.

6 Quibuscunqꝫ gibbi ex asmate fiunt aut tussi añ iuuẽtutem pereunt. 46.

Capitis posterioris. Particu. p̃ma Morbi vẽtoꝝ ⁊ p̃mo boree

5 Quotidiane ṽo ꝯstitutiones boreales quidẽ corpora custodiũt fortiora / bñ mobilia / bñ colorata / ⁊ meliꝰ audiẽtia faciũt. ventres siccant. oculos mordẽt. et circa thoracẽ dolores. ⁊ siq̃d priꝰ ẽ lesũ magis dolet. 18

5 Si vero boreas fuerit: tusses: faringes ventres duri dissurie. horrores. dolores laterũ / ⁊ pectoris. qñ ista p̃ualuerint: talia in morbis patiuntur 6

Morbi Austri.

5 Austrini flatꝰ grauãt auditũ / caliginosi / caput grauãtes pigri. dissoluẽtes. quãdo isti preualuerint talia ĩ morbis expectare oportet. 6

5 Austrine ṽo dissoluũt corpa ⁊ humectãt: capitis dolores. graues auditus. ⁊ ṽtigines faciũt / ĩ oculis et in corpore difficiles motus: ⁊ vẽtres humectãt. 18

Morbi temporũ anni promiscue.

5 Mutatões tpm maxie generant morbos. ⁊ in tpibꝰ magne mutatiões frigiditatis aut estꝰ ⁊ alia ꝑm rõnẽ. 1.

5 Naturarum he quidẽ ad estatem / he ṽo ad hiemen bene aut male nate sũt. 2

5 Egritudinũ alie ad alias bñ aut male nate sunt 3

5 Et etates quedã ad regiões tpa et dietas. 4

5 In tpibꝰ qñ eadẽ aliqñ estus die: aliqñ frigus autũnales egritudines expectare oportet. 5

5 In siccis tpibꝰ acute egritudines fiũt. et siq̃dẽ ãnus amplius talis exñs / qualẽ ꝯstitutionẽ fecerit vt ĩ pluribus et egritudines tales expectare oportet 8

ʒ In moderatis tpib⁹ si tpalit̃ se reddiderĩt tpa boni status ⁊ maxime bone determinatõis egritudines fiũt In immoderatis ṽo maxime ⁊ immoderate et difficilis determinationis. 9

ʒ Si ṽo estas sicca et borealis fuerit: autũnus ṽo pluuiosus ⁊ austrin⁹/capit̃ dolores in hieme et tusses brãci et corize fiunt. quibusdam ptisis 14

ʒ Si ṽo autũnus borealis fuerit et inaquosus humidis quidẽ natura ⁊ mulieribus ꝯfert. reliquis autẽ obtalmie erunt sicce et febres acute/corrize diuturne: quibusdam vero melancolie. 15

ʒ Scđm tpa veris ⁊ extreme etatis pueri et horũ affines etatibus et hĩ degunt ⁊ maxime sani sunt. Estate vero et autumno vsq₃ ad aliquid quidẽ senes. relique ṽo autumno ⁊ hieme medie etates. 19

ʒ Egritudines oẽs in oibus tpibus fiũt: et maxime q̃dam scđm aliqua eorum ⁊ fiunt ⁊ acuuntur. quedã vero fiunt et non acuuntur. 20

Morbi verni.

ʒ Vere siq̃dez manie ⁊ mlie/eplie/sanguis fluxus/et squinãtes/corize/branci/tusses/lepre/lichines/alphi. ⁊ rubores vlcerosi plimi: pustule ⁊ artetice fiunt. 21

Morbi estiui.

ʒ Qñ estas fuerit veri similis sudores multos in febribus expectare oportet. 7

ʒ Estate ṽo horũ q̃dã febres ꝯtinue/causon ⁊ terciane plurime et vomitus/diarrie/oculorum aurium dolores: oris vlcerationes/putredines pudendorum et desudationes. 27

Morbi autumnales.

ʒ In autumno acutissime egritudines ⁊ maxime mortifere fiunt: vt in pluribus. Ver ṽo sanissimum est et

minime mortiferum. 10
3 Autumnus ptisicis malus. 11
3 Autũno vo estiuorũ multa ⁊ febres quartane: erran
tes. ydropes. splenes. ptisis. vlceratões. stranguirie. li
enterie. ⁊ sciades. squinãtes/anhelitus. ylei. epilie. ma
nie et melancolie. 23

Morbi hiberni.

3 Hieme vo pleuretides. peripneumonie. corize. brã
ci tusses. pectorũ/laterũ/lũborũ dolores/capitis verti
gines et apoplexie. 24

Parti. ij. De morbis etatũ ⁊ p̃mo ĩfantie

3 In etatib⁹ vo accidũt tales puis q̃dẽ ⁊ nouit̃ geni
tis pueris/oris vlceratões/vomitus/tusses/vigilie/ti
mores. vmbilici. flegmones. ⁊ auriũ hũiditates. 25

Morbi puericie.

3 Cũ vo dẽtes p̱ducũt/gingiuarũ fit prurit⁹/febres.
spasmi. diarrie. ⁊ maxime qñ p̱ducũt caninos. pĩguis
simis puerorũ et duros vẽtres habentibus. 26
3 Seniorib⁹ vo factis pichimia spõdilis ẽm collũ in
tus ĩpulsiões. asmata. lithiases. lũbrici. rotundi. ascari
des acrocordines. satyriases. scrophe ⁊ alie pustule. 27
3 Seniorib⁹ ⁊ ad iuuẽtutẽ accedẽtib⁹ hoꝝ mlt̃a febres
diuturne magis/⁊ ex narib⁹ sanguinis fluxus. 28
3 Plurimeq̧ puerꝭ passiões terminãt̃. he q̃dẽ i. 40. dieb⁹
he vo i. 7. mẽsib⁹. he i. 7. ãnis. he ad iuuẽtutẽ accedũt.
Quecũq̧ p̱manẽt pu⁹ ⁊ nõ absoluũt̃ circa iuuẽtutem
aut feminis circa mẽstruoꝝ eruptões veterascere ꝯsue
uerunt. 29.

Adolescentie

2 Quibuscũq̧ iuuenib⁹ exñtib⁹ vẽtres humidi sunt:
ijs senescẽtib⁹ exiccãt̃: ⁊ q̃buscũq̧ iuuenibus ventres
sicci ijs seniorib⁹ factis humectantur. 20.

2 Quicūq̧ vētres hūidos hñt iuuenes quidē existes meli⁹ cōmutāt siccos hñtib⁹. in senectute vo deteri⁹ cō mutant siccantur em̄ vt in plurib⁹ senescentibus. 53

3 Adolescētib⁹ vo sputa sanguis. ptisis febres acute. epilencie. ꝛ alie egritudies maxie pdicte. 30.

Consistentie.

3 Ultra vo hanc etatē asmata. pleuretides pipneumo nie. letargie. freneses. Causon. diarrie diuturne. colere. disinterie. liēterie ꝛ emorroides. 31.

Senectutis.

2 Senes plerūq̧ iuuenib⁹ egrotāt min⁹: ijs quecunq̧ cronice fiūt: multotiēs cōmoriūt. 39.

2 Branci et corrize in valde senib⁹ nō maturāt. 40.

2 In magnitudine vo corpis iuuenescē qdē decēs est ꝛ nō insuaue. Senescere vo inutile ꝛ pei⁹ minorib⁹. 54

4 Seniorib⁹ vo dipnee. catari i. dissinterie. tusses. strā guirie. dissurie. articulorꝫ dolores: nefresis. vtigies. ap poplexie. cachecie. prurit⁹ toti⁹ corpis mlte vigilie. vē tris humiditates. hebetudo. oculorū et nariū humidi tas. glaucitas. grauitas auditus. 32

Parti. iij. d morb mēbrorꝫ. ꝛ pmo capitis

5 Posteriora capitis dolentia/ in fronte recta vena in cisa iuuat. 68.

6 Caput dolēti aut circūdolēti sanies aut aq̄ aut san guis defluēs fm aures aut fm os soluit egritudies. 9.

De crinibus.

6 Quicūq̧ calui fiunt ijs varices magne nō innascū tur: qb⁹ caluis existibus/ varices magne innascuntur/ rursus capillati fiunt. 34

De cerebro.

6 Quibuscūq̧ cerebrū sursū ꝯuertit: necesse est febres ꝛ fell' vomitū supuenire. 50.

7 Quicūq̧ ſpachilō vel imoderatū dolorē in cerebro patiūt̄ i trib⁹ dieb⁹ peūt. Si hos effugerit ſani fiūt. 51.

7 Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut humefacto/qđ ē in capite/vacuo. Effundit̄ eñ aer int⁹ ex iſtēs foris. Sonat aūt qm̄ p anguſt⁹ ē ei exit⁹ .52.

7 Quibuſcunq̧ cerebꝛū cōmotū fuerit ſine manifeſta occaſione:neceſſe eſt ſine voce ſtatim fieri. 58.

De letargia.

7 In letargico tremor malū. 21.

De ſomno et vigilia.

2 In q̊ morbo ſōnus laborē p̄ſtat mortale. Si v̄o ſomnus iuuerit nō mortale. .1.

2 Ubi deſipientiam ſomn⁹ ſedat bonum. Ubi v̄o preſtat malū. 2.

2 Somn⁹ ꝛ vigilia vtraq̧ magis mō fctā malū. 3

De epilepſi.

2 Sragulatoꝝ ꝛ diſſolutoꝝ nō referūt q̊buſcunq̧ ſpuma fuerit circa os. 43.

2 Epilepticorum iuuenibus alterationē/mutationes maxime etatis horarū locorū faciunt et vitaꝝ. 45.

5 Quib⁹ epilepſie añ iuuētutē naſcūt̄ mutatōes hn̄t: quibus v̄o. xxv. annoꝝ fiūt plerūq̧ cōmorunt̄. 8.

De apoplexi

2 Soluere apoplexiā fortē quidē ipoſſibile:debilē v̄o non facile. 42.

6 Quibuſcūq̧ ſanis dolores repēte fiūt in capite ꝛ cōtinuo ſine voce fiunt ꝛ ſtertūt pereūt in. 7. dieb⁹ ſi non febris accipiat. .51.

6 Apoplectici maxime fiunt in etatib⁹ a. 40. annis vſq̧ ad. 70. 57

De mania ꝛ melancolia.

6 Melācolicis ꝛ nefreticis/emoꝛroides īnate bonū.11.
6 Maniacis/varicib⁹ aut emoꝛꝛoidib⁹ innatis manie fit solutio. 21.
6 Si timoꝛ et pusillanimitas multū tp̄s hn̄t perficiūt melancolicū. 23.
6 Desipientie cum risu securioꝛes: cū solicitudine moleste. 53.
6 In mlr̄cis egritudinib⁹ p̄iculose eruptiōes.aut em̄ apoplr̄iam aut spasmū aut maniā aut cecitatē f̄cat. 56
7 In mania dissinteria aut ydrops aut extaꝭ bonū.5

De ebꝛietate.

7 Ex multa potatiōe rigoꝛ et desipientia malū. 7.
5 Si inebꝛiat⁹ aliq̄s repente sine voce fiat:spasmo innato moꝛit̄:si nō febꝛis eū accepit:aut an̄ hoꝛā f̄m quā crapule soluunt̄/locut⁹fuerit. 6

De spasmo ꝛ tetano.

2 Febꝛē in spasmo meli⁹ est fieri:q̄ȝ spasmū in febꝛe.26
4 Helleboꝛus p̄iculosus est sanas carnes hn̄tib⁹ spasmum em̄ facit. 16.
4 A spasmo hito ꝛ tetano febꝛis sup̄ueniēs soluit egritudinem. 57.
5 Spasm⁹ex helleboꝛo moꝛtale.1. Jō.ĭ.25.7.
5 In vulnere spasm⁹ sup̄ueniēs moꝛtale. .2.
5 In immoderata purgatione spasmus aut singultus malum. 5.
5 Quicūq̄ȝ a tetano app̄hēdūt̄ i q̄tuoꝛ dieb⁹ pereunt Si v̄o hos effugerint sani fiunt. 7.
5 A q̄rtanis habiti nō valde spasmāt̄. si v̄o app̄hēdūtur pꝛi⁹ ꝛ sup̄ueniat q̄rtana soluit egritudinē. 70.
6 Spasm⁹ fit ex pleītudine ꝛ euacuatōe:ita singlt⁹.39
7 In caumatibus foꝛtib⁹ spasm⁹ aut tetan⁹ malū.13.
7 In vigilia spasmus aut desipiētia malū. 18.

7 Afq̄nāte hito tumor ꝛ rubor ī pectore ſupueniēs bo nū: foras em̄ ꝯuertit egritudo. 47

De cardiaca

2 Qui exoluūtur fortiter ꝛ freq̄nt ſine manifeſta occa ſione repente moriūtur. 41

De catarro.

7 Catarri in ſupiori vētre inſaniem cōuertūtur. in. 20. diebus. 36.

De pleureſi.

5 Quicunq̧ pleuretici facti nō purgantur in. 14. die bus ī empima tranſeūt. 9

5 Quicūq̧ vo ex pleuretide empici fiūt/ſi purgentur in. 40. dieb⁹ a qua die ruptura fit ſoluūtur Si aūt nō in ptiſim trāſeūt. 16.

6 A cide ructuātes nō valde pleuretici fiunt. 33.

7 In pleuretide pipneumonia malū. 11.

De peripneumonia.

7 In peripneumonia freneſis malum. 12.

De empimate.

7 Quicūq̧ empici vrūt aut incidūtur ſiquidē ſanies pura effluxerit ꝛ alba: euadent. Si vo ſcenulēta ꝛ male olens: pereūt. 42

De ptiſi.

5 Ptiſicos vo metuētes ad ſupiores farmacias. 8.

4 Ptiſis fit maxime etatib⁹ a. 18. ad. 35. annos. 10

5 Qui a ptiſi moleſtātur/ſi sputū q̄lecūq̧ expuūt q̄ue ſup carbōes effuſū fetet: ꝛ capilli a capite defluūt: mor tale. 12.

5 Quibuſcūq̧ ptiſicis defluūt capilli: diarria ſi ſupue nerit mortale. 13.

5 A ptiſi hito diarria ſupueniens mortale eſt 15

7 In saniei sputo fit ptisis ꝛ fluxꝰ: vbi vo saliua retine tur moriuntur. 16

De singultu.

6 A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinē. 13.

7 Si suppurgato seniori singltꝰ supueniat nō bonū. 39

De canino appetitu.

2 Ubi indigētia nō optet laborare. 16

2 Potus indigētiā soluit. 21

De brachijs.

6 Quibꝰcūqꝫ dolores in cubitos a dorso trāseunt flebotomia soluit. 22

7 Brachiorꝫ extēsiōes/alices/oscitatiōes/rigores/vinū moderate bibitū soluit egritudies. 54.

De siti.

4 In nō deficiētibꝰ febribꝰ si que extra frigida fuerint/ que vo intus ardeāt ꝛ sitim habeāt: mortale. 48

4 Quibuscūqꝫ tusses plerūqꝫ modice ꝛ sicce ꝓuocate in febribꝰ vrētibꝰ nō valde sitiētes sunt. 54

4 Quibuscūqꝫ desideriū noctu bibē/ valde sitiētibꝰ/ si supdormierint bonū. 28.

De ventre.

4 Quibuscunqꝫ torsiones ꝛ circa vmbilicū dolores ꝛ lūbos/ dolor nō soluit nec a farmacijs neqꝫ alit in ydropem siccam ꝑficitur. 11.

6 Dolores ꝛ tūores circa vētrē exñtes/ supiores ꝗdez leuiores: inferiores vo fortiores. 7

7 In dolore diuturno circa vētrem: sanies. 22.

7 In dolore circa vētrē extrēitatū frigiditas malū. 26.

De lienteria.

4 Quibuscūqꝫ vētres lienterici: hieme supius medica

ri malũ est. 12.
6 In diuturnis lienterijs oxiremia superueniens pri‑
us nõ existens: signum bonum. .1.

De fluxu sanguinis vndecunqꝫ.

4 Sanguis sursuz q̇dẽ q̄liscũqꝫ fuerit ꝑ os malũ deor
sum xo bonũ si niger exierit. 25
4 Quibuscũqꝫ i febribus sanguis fluit multitudo vn
decũqꝫ in resumptiõib⁹ vẽtres ijs humectãt̃. 27
5 Sãguie multo fluente spasm⁹ innat⁹ aut singultus
malum. 3
7 In sanguinis fluxu spasm⁹ aut desipiẽtia malũ. 9.
7 In forti pulsu emorosagia malum. 21

De dissinteria.

4 Egritudib⁹ q̇buscunqꝫ incipientib⁹ si fel nigrũ aut
sursuz aut deorsũ exierit: mortale. 22.
4 Dissinteria si a felle nigro inchoauerit: mortale. 24.
4 Nigre egestiões si a dissinteria hita intestinoꝝ car/
nes egerantur mortale. .26.
6 In longis dissinterijs cibi abstinentia malũ ꝛ cũ fe
bre peius. .3.

De diarria.

6 A diarria hito diuturna: spõtane⁹ vomit⁹ sup̱ueni‑
ens soluit diarriã. 15.
6 A pleuretide sup̱ato aut ꝑipneumonia diarria sup̱
ueniẽs malũ. 16.
7 Quibuscũqꝫ spumose egestiones in diarria ijs fleg
ma a capite defluit 29

De yliaca.

6 Quibuscũqꝫ ex strãguiria yleos innascit̃: ij in .7. di
eb⁹ ꝑeũt/ si nõ febre sup̱ueniẽte vrina mł'ta fluxerit. 44
7 In yleo vomitus/ singult⁹/ spasm⁹/ aut desipiẽtia
malum. 10

De epate.

7 In flegmone epatis singultus: malū. 17.

7 Quicūq; in epate ꝓpter saniē vrūtur / si q̄dē sanies pura fluxerit ꝛ alba: euadūt. in tunica em̄ illic sanies est. Si v̄o velut amurca fluxerit: pereunt. 45.

7 Quibuscūq; epar circūdolet / ijs febris supueniēs soluit dolorem. 50.

De ycthericia.

4 Quibuscūq; in febrib⁹ yctericia supuenerit an̄. 7. diem: malū est. 62.

4 Quibuscūq; in febrib⁹ in. 7. 9. 11. aut. 14. die ictericia supuenerit: bonū. si nō dextrū ipocōdriū durū fiat. Si v̄o fit: nō bonū. 64.

5 Icterici nō valde inflati sunt. 72.

6 Ictericis si epar durū fiat malū. 42.

De ydropisi.

6 Ab ydrope hito s̄m venas / in ventrem aqua fluente: solutio fit. 14.

6 Quicūq; empici aut ydropici vrunt̄ aut incidunt̄ / his effluēte sanie aut aqua omnino / peūt. 27

6 Idropicis tussis supueniēs: malū. p̄cedens v̄o: sine malo. 35 ꝛ infra. 45. 7.

7 Si ab albo flegmate hito / diarria supuenerit fortis soluit egritudinē. 28.

7 Idropic⁹ si tussim hēat: desperat⁹ fit. 45.

7 Quibuscunq; epar aq̄ impletū in omentū eruperit his venter aq̄ iplet̄ ꝛ moriuntur. 55.

De splene.

6 Spleneticis dissinteria supueniens bonū. 48.

6 Quicunq; splenetici a dissinteria capiunt̄ / ijs lōga supueniēte dissinteria hidrops nascit̄ ꝛ lienteria ac peūt. 43

De lithiasi.

4 Quicūq; nefretici sup̄.40.annos:nō sanantur. 69
6 Nefretici ꝛ circa vesicā dolores laboriose sanantur in senib⁹. .6.
7 Quibuscūq; nefreticis exn̄tib⁹ predicta signa nō acciderint ꝛ dolores acuti circa musculos spinales sint/ si q̄dem circa locos extrinsecos sunt apostema futuꝝ magis extrinsec⁹ fcāt. Si v̄o dolores magni circa iteriora loca fiūt:apostema futuꝝ expectab magis intus. 34.

De stranguiria.

5 In ano aut matrice flegmonē patiēte strāguiria supuenit/ ꝛ i renib⁹ saniē hn̄tib⁹. In epate v̄o flegmonem patiente singult⁹ accidit. 59
6 Dissuriā flomia soluit:icisa v̄o interi⁹ i talo vena.39
7 Strāuiriā et dissuriam repletio vini ꝛ flomia soluit. Incidē v̄o venā q̄ intus sub talo est:bonū. 46.
7 Quibuscunq; inter frenes ꝛ ventrem flegma concludit ꝛ dolorē p̄stat nō hn̄s exitū i neutrū ventriū:ijs fm venas in vesicā conuerso flegmate: solutio fit morbi. .52.

De emoroi.

6 Emoroides sananti antiq̄s si non vna relicta fuerit apta:piculū ē idropisim/ptisim aut maniam fieri. 12.

De virga.

7 Quibuscūq; in veretro pustule fiunt/ijs sanie facta ꝛ erupta:soluit dolor. 55 ¶ Idē ifra.4.aff.81
7 Quibus in vrinali via pustule nascūtur/ ijs sanie facta ꝛ erupta:sol'o fit. 81.

De sciasi et podogra

6 Quibuscūq; a sciatica molestatis v̄tebꝝ resilit ꝛ rursus incidit:ijs muscilagines facte sunt. 59
6 Quibuscunq; a sciatica molestatis v̄tebrū resilit foras/ ijs tabescit crus vel claudicāt:si nō vrant. 60.

Parti. iiij. de febrib⁹. ꝛ ꝑmo in gñe ꝺ crisi

De febribus in genere.

ꝛ piculosiores. Quecũq3 ꝟo deficiũt nõ periculose. 45.
4 Quibuscũq3 febres lõge sunt: ijs pustule in articul ꝛ dolores fiunt. .44.
4 Si rigor inciderit/febre nõ deficiente: iã debili exñte corpe mortale. 46
4 In nõ deficiente febre si labiũ aut ocul⁹ aut supciliũ aut nas⁹ distorqueat̃ aut nõ videat aut ñ audiat/iã de bili existẽte corpe/q̃cũq3 hoꝝ fiãt iã ꝑpe mors ẽ. 49.
4 Ubi ĩ febre ñ deficiẽte dipnea supuenerit ꝛ desipien tia mortale. 50
4 In febrib⁹ apostema nõ solutũ ad p̃mas crises lon gitudinẽ egritudis fcat. 51.
4 Quibuscũq3 in febribus aut alijs egritudib⁹ volũ tarie oculi lacrimãt̃/nihil incõueniẽs: q̃bus ꝟo nõ fm volũtatẽ/ incõueniens est. 52.
4 Quibuscũq3 in febrib⁹ limositates in dentib⁹ fiunt fortiores ꝛ diuturniores sunt febres. 53.
4 In bubonib⁹ oẽs febres male exceptis effimeris. 55
4 Quibuscũq3 in febrib⁹ quotidie rigores fiũt/quoti die febres soluũt̃/aut in toto/aut in parte. 63
4 In febrib⁹ circa ventrem cauma forte ꝛ cordis mor sus vel tremor: malũ. .65.
4 In febrib⁹ spũs offendẽs/malũ spasmũ eñ fcat. 67
4 In febrib⁹ acutis spasmus et circa viscera dolores fortes: malũ. 68.
5 Rigores q̃dẽ mulierib⁹ incipiũt in lũbis magis ꝛ ꝑ dorsũ ad caput. sed ꝛ viris retro magisq̃3 in priori par te corporis velut cubitorũ coxarũ. sed propter cutem raram. declarat ꝟo pilus. 69
6 Quibuscũq3 dolor circa ypochondria fit: sine fleg/ mone: ijs supueniens febris soluit dolorem. 40
6 In acutis passiõib⁹ cũ febre luctuosa suspiria malũ. 54
7 In acutis morbis frigiditas extremitatũ: malũ. 1.

7 Si febris nõ a colera habeatꝛ:aqua mlta calida capiti infusa solutio fit febris. 40

De Causone.

4 A causone hito rigore supueniẽte fit solutio. 58
6 Quibꝰcũqꝫ i causõe tremores fiũt:aliẽatio soluit. 26

De terciana

4 Terciana si nõ iudicatꝛ.7.ꝑiodis longissima est. 59

De Quartana

2 Estiue quartane vt multuꝫ fiũt breues. Autũnales ꝟo lõge:ꝛ maxime q̃ ad hiemen coniunguntur. 25

Parti.v.de morb mulierũ et ꝓmo in gñe.

3 De tẽꝑibꝰ siq̃dẽ hyems sicca ꝛ borealis fiat:ver ꝟo pluuiosuꝫ et austrinũ necesse est estate febres acutas ꝛ obtalmias fieri ꝛ dissinterias maxime mlieribus ꝛ humidis natura. 12
3 Quecũqꝫ ꝟo ꝑmanent pueris ꝛ nõ absoluũtꝛ circa iuuentutẽ aut feminis circa menstruoꝝ eruptiões veterascere consueuerũt. 29
4 Quibuscũqꝫ ex egritudibꝰ acutis aut mlti tꝑis.aut aborsibꝰ aut aliter extenuatis.si fel nigrũ aut q̃si sanguis niger exierit:seq̃nti die cretica morientꝛ. 23
5 Mulieribꝰ quibꝰ sanguis ad mãmillas conuertitur maniam significat. 40.
4 Fetus mares quidẽ a dextris/femine ꝟo i sinistris magis. 48
7 Mulier ambidextra non fit 41

De matrice

5 Si mulieri ꝑgnãti i mrice herisipila fiat mortale.43.
4 Si matrix in vertebro posita saniẽ facit/necesse ẽ cõmotũ vł emanatum fieri. 46
5 Quibuscũqꝫ os matricũ durum:ijs necesse ẽ matricum os concludi. 55

Pregnantis euacuatio.

4 Pregnātes purgare si ꝯuenit a.4.mense vsqꝫ ad septimum.minus vo has.minora ꝛ seniora vereri oportet. .1.

Secundine eductio.

5 Matricū ad precipitationem obtalmicum apponēs apprehende os et nares. 49

Partus facilitatio.

5 Mulieri que a matrice molestatur aut difficulter partenti sternutatio superueniens bonum. .35.

Sterilitas ambigua.

5 Mulier si nō accepit in vtero.velis aūt scire si acceperit:cōtegēs vestimentis suffumiga eā aromatibꝰ deorsum/siquidē videatur transire odor ad os ꝛ nares ꝑ corpꝰ:excusa eā qm̄ nō ꝓpter se nō generat. 60

5 Quecunqꝫ frigidas ꝛ densas matrices hn̄t/nō cōcipiūt:ꝛ q̄cunqꝫ hūidas hn̄t matrices/nō cōcipiūt extinguit eīn in eis semen. Et quecūqꝫ matrices hn̄t siccas magis ꝛ ardentes nō ꝯcipiūt.indigentia eīn nutrimenti corrūpit semen. Quecunqꝫ vo ex his tēperiem hn̄t moderate hmōi generantes sunt. 63

5 Similiter aūt ꝛ in maribus. aut eīn ꝓpter raritatē corporis spūs extra fertur vt nō incidat semen aut propter densitatē nō diffunditur humidū extra.aut ꝓpter frigiditatem non calefit ita vt ꝯgreget ad locum hūc aut ꝓpter caliditatem hoc ipsum fit. 64

Sterilitas mulierum

5 Quecunqꝫ preter naturā crasse existētes nō concipiunt iis pinguedo os matricis obturat. et priusq̄ extenuentur nō concipiunt. 46

Fetus discrimen.

¶ Mulierē si vis scire si ꝯcepit q̄n dormitura ē/melli/ cratū fac bibere: ꝛ siq̄dē tortiōes circa vētrē habuerit: cōcepit. si vo nō: mime. .41.

¶ Mulier si masculū cōcepit: bn̄ colorata est. si vo fe/ minā: discolorata. 42.

¶ Quecūq3 in vtero hn̄t: ijs ꝯcludit̄ os matricis. 52.

¶ Si mlieri purgatōes nō exeūt neq3 rigore neq3 febre superueniēte/angustie abhoīatiōes et defectiōes ani/ mi ei accidunt: reputa eam in vtero habere. 62.

Aborsus indicia

¶ Mulieri in vtero hn̄ti ab aliqua acutaꝝ egritudinū cum febre accipi mortale. .31.

¶ Quecūq3 in vtero hn̄tes a febrib⁹ accipiunt̄ ꝛ for/ titer calefiūt/sine occasiōe manifesta: generāt difficul/ ter et periculose. aut abortiunt periclitantes. 56.

Aborsus cause.

¶ Si austrina hyems ꝛ pluuiosa fiat. ver autē siccū et boreale. Mulieres quidē q̄bus partus ad ver inest/ex oī occasiōe abortiūt. si vo genuerint ibecilles ꝛ morbi/ dos pariūt pueros: vt aut statim resoluātur: aut tenu/ es ꝛ morbidi viuāt exn̄tes. Alijs vo iunioribus quidē dissinterie ꝛ obtalmie sicce fiunt. senioribus catarri ce/ leriter dissoluentes 13

¶ Mulier in vtero hn̄s flebotomata abortit. sed ma/ gis cui⁹ maior est fetus. 30.

¶ Mulieri in vtero hn̄ti si vēter fluat multū p̄iculū ab ortiendi. 34

¶ Mulieri in. v. h. si subito māmille graciles fiunt ab ortit. 37

¶ Mulieri geminos in vtero hn̄ti/si altera māmillaꝝ gracilis fiat: alterū abortit. siq̄dem dextra masculū: sini stra vo feminā. 38

¶ Quecūqꝫ tenues ꝑter naturā existes ꝯcipiūt: abor tiūt anteꝗ̄ grassescāt. .44.

¶ Quecūqꝫ moderate hn̄tes gracile corp⁹ scđo mēse aut tercio abortiūt/sine occasiōe manifesta: ijs cotilidones muscilaginib⁹ plene sunt ꝛ non pn̄t retinere fetū ꝓpter ꝗ̄uedinē/sed abrūpunt. 45.

¶ Mulieri i vtero hn̄ti tenasmon īnat⁹ aborsū facit. 50

¶ Mulieri in. v. h. lac ex mām̄illis multū fluēs: debilē fetū ſ̄cat. si ꝟo dura fuerint vbera: sanū fetū ſ̄cat. 53

¶ Quecūqꝫ corrupture sūt fet⁹: ijs vbera ꝗ̄cilia fiūt. si ꝟo rursus dura fiāt: ꝛ dolor fit i vberib⁹: aut i ꝟtebris: aut in genibus: aut in oculis nō corrūpuntur. 54.

¶ Mulieri in. v. h. si purgatiōes exeunt/impossibile ē fetū sanū esse. .61.

Menstruum in genere.

¶ Mulieri sanguinē vomēti mēstruis supuenientib⁹ solutio fit. .32.

¶ Mulieri mēstrua sine colore ꝓꝓo ꝛ nō ſ̄m se semꝑ facta: purgatione indigere significat. 36.

¶ Mēstruis plib⁹ veniētib⁹ accidūt egritudines ꝛ n̄ venientibus a matrice accidūt egritudines. 60.

Menstrui prouocatio.

¶ Muliebria educit ex aromatib⁹ calefactio. Multotiens ꝟo ꝛ ad alia vtil' esset: si nō capitis ꝗ̄uedinē facēt. 29

¶ Mulieri menstruis deficiētibus sanguinē e naribus fluere bonū. 33

¶ In fluxu muliebri spasm⁹ ꝛ anī defectio malū. 57.

Menstrui retentio.

¶ Si mulier ꝙ̄ neqꝫ pregnās est neqꝫ gn̄auit/lac habet huius mēstrua defecerunt. 39.

¶ Mulieri menstrua si vis retinere: sic iā maiorē ad mammillas appone. 51.

Finis.

¶ Numeroꝝ por hippocratis pticulã: posterior amphorismũ indicat.

Membra.

De modis.		De morbis.	
	¶ Capitis porl pticule.		¶ Capitis alteri⁹ pticule
1	De modis ↄgnoscẽdi.	1	De morb ṽtoꝝ ꝛ tpm
2	De mo. opandi in gñe.	2	De morbis etatum
3	De mo. operã. p dietã	3	De mor. membroꝝ
4	De mo. ope. p potionẽ	4	De morbis febribus
5	De mo. op. p chirurgiã	5	De morbis mulierum

¶ Habes breuem operis protrepticũ/ studiose lector/ q̃ ego me hactenus medicarũ rerum partitione delectaui: Qui aũt curiosior grammaticis studes nominibus perge: incumbe et experire/ prodesse an delectare malueris numen Hippocraticum.

¶ Theo. Ulsenius ancipitẽ lectorẽ salutat

Quisquis ades faciles lector censure labores
Te rogo ne cyclopes chironomosue geras.
Si noceo: monuisse vacet. sin: laudis amore
Cur pereat Phrisius deprecor Ulsenius:
Cui bona tutari liceat/ mendosa rescindi:
Nemo solet monitis stultior esse pũs.
Et tibi quid prodest rauco nigra secta croatu
Ledere: si nequeas dente nocere/ virum:
Dum tñ vsq3 voles castam temerare Thaliam
Cogetur laxos pellere virgo procos;

¶ Soli deo gloria.

¶ Theodori. Ulsenius Phri. medicus felicitatē. di. Martino Mellerstat Ducali Archijatro.

Clinicū pharmacandi modū/ cū nup apud Brabātos ducali archijatrie opaz nauares totiēs a me vel q̄tidiano ɔuitio petitū tibi dedo. quē olim multa carie m̄ltoqz squallore obsitū ⁊ (vt ipse nosti) fedo carcere ac iniquis iudicibus detentū liberauerā. arbitratus nulli magis cōpetere q̄ꝫ vero archijatro ac p̄hie p̄ceptis instructissimo/ qui ⁊ sub Apolline musarū sacra multos iā ānos frequētasti haud quaq̄ꝫ auditor tm̄ numeratus. Cui em̄ ꝓfuerit aut delectabit cibus qui nō sapit? quādoquidez minus eū nutrire credimus. Esto facile carmē/ esto infimo dicēdi genere ɔtextum: aderit tñ proculdubio/ ne dicā nō legēs/ sed stulte dānans qđ nō sane intelligit: satius eē credēs archijatriā vernacula ꝓfiteri ⁊ publico dignari munere Codros.

O vis Romulidum parens Quiritum!
O vatum Dominos Ducesqz priscos!

Sed intelligis amice q̄rsum hec/ Romana ꝯo prudētia bonis sp l̄ris innixa fuit/ oīm tāq̄ꝫ viriū altricib⁹ Recēserem multos solertes tū publici tum priuati imperij medicos/ nō vernaculo tm̄ sermone traulire contentos: sed ⁊ alios q̄nqz idcomatis/ plurib⁹ alios/ medicinā calluisse: ne aut stolidi aut segnes inertesue putarēt. vñ ⁊ celeberrimū illud hodie Mitridatis adhuc antidotū. xxiiij. ligarū sapientissimi durat interp̄tis. Recensere inquam multoplures tam carmine q̄ꝫ prosa oratione medicos p celebres nisi breuis epistolij seriem ac ꝓlixe oratiōis metas transgrederer/ ⁊ eos oīs ipi tibi ꝓmptissimos eē sentirē Abunde itaq̄ꝫ mihi factū videbit̄ si tibi gratū munusculū fore sciā/ qđ tua īdustria ɔmunitū nulli⁹ deinceps frōtez ptimescet. Uale. Nurnberge non̄. April̄. 1. 4. 9. 6.

¶ Liber prim⁹. Pharmacādi Substātia.

Mos erat antiquis medicinas nocte sub vna
Tres dare si morbi causa remota foret.
Dissoluens prima/fuerat tractiua secunda
Tercia pellebat quod tetigere due.
Principio noctis primam medioq; secundam
Pellentem summo deniq; mane dabant.
Temporis illius robusta fuere virorum
Corpora/farmaticos dura subire modos.
Nunc molles Lucina viros effundit ad artes
Femineas posito quippe labore bono.
His igitur vix vna dari medicina periclo
Seposito poterit/si sit acuta parum.
Unde fit vt preceps audacia siue supina
Simplicitas/pariat probra pudēda ꝓbis.
Ha quotiens pietas opus inchoat impietatis
Et pia tam subito fit scelerata manus.
Hei mihi quid peccat/qui se miscere salutis
Pocula confidit/si male cedit ei?
Crimine respergi miscens aconita meretur
Sed spe frustrata tunc sua fama cadit.
Funestos igitur casus quicunq; cauere
Vel vitare volet sedulus ista legat.

Ad mea Tirones ꝑperate fluenta/senectus
Inuida de veteri fonte vetusta bibat.
Emeritis tamen irrepunt obliuia curis.
Scita retũduntur sed metra mẽte manẽt.
Admissi veteres rhinos obducite/ringi
Sustineo/rodi nolo/fugabo canes.
Primitus expediam quis sit purgãdꝰ ꝛ vtrũ
Eger an incolumis/plenꝰ an inde procul.
Sanos hippocrates vetuit purgare/repletos
Soluere precepit/nec moueatur inops.
Morbosos etiam debes distinguere/siccus
Ne subsit morbus/vl' peracuta febris.
Humidus expelli morbus cupit ethica fluxũ
Phtisis et effimere non didicere pati.
Continuas etiam febres purgare pigebit
Vix natura pati bella gerenda potest.
Tempora preterea morbi seruabis et ipsũ
Tum cum declinat pellere rite stude.
Principio nunꝙ purgabimus infuriosa
Aut qꝛ materie membra ꝓpria grauant.
Aut virtutis opus precludit nobile/vel si
Presagit summus viscera lesa dolor/
Vel si mortifero purgantur membra veneno

Vel si spirituum plectora claudat iter.
Obseruare quidem tps nihilominus ann
Obsecro/sudantem sole caueto canem.
Nec mag⁊ sāticanis vult farmaca: ꝯgelat algor
Humores brumis hispida membra rigēt.
Sufficit estati sudor tenuisqꝫ dieta
Segnis hiems epulas ventris aīca vorat.
Quod si temporibus dare farmaca cogeri isti
Sentiat ingenium tempꝰ ⁊ aura tuum.
Frigidus est aer/tepeat prunis sine fumo.
Si caleat/mutent hūc rosa/myrtha/salix.
Prodigus autūnus. ver florigerū tibi fructus
Et flores pariant/sint ea laus ⁊ opes.
Quin etiam volo te tempus seruare diei
Non queuis quouis tēpore sūpta iuuant.
Pillula ꝑncipio noctis/sed apozima mane
Antidotum gallus dū canit omne datur.
Nectar si laxet modicum datur omnibꝰ horis
Sed datur ante cibum/puluis ⁊ añ cibū.
Mittor ad etates/puerum quat̃ ⁊ t̃bus annis
Nolo nec occiduum farmaciare senem.
Climata distinguo/gelidum fortem medicinā
Sustinet/incalido sepe pusilla nocet.

Corporis experiar naturam/nam calidorum
Mobilis est/ gelidis viscera dura nimis.
Eolus et boreas siccant/zephir humet et auster
Istud et eludit sepius artifices.
Sexus iter variat/quia femina farmaca pua
Et raro accipiet menstrua mollis habens.
Esse laboriferos quosdam scio/sz colit vmbrã
Segnis/et hos simili nõ medicere modo.
Nõqz laborãti non sunt bona farmaca veruz.
Ultima si fuerit hec habitudo/dabis.
Ocia qui miscent epulis largabis/at illos
Corporibus molles farmaca pua mouent.
Qui studet aut scribit/labor hic seruare salutẽ
Nescit/fit moto corpore longa salus.
Maxima virtutis discretio fortia fortem
Nempe decẽt/tenuem potio parua mouet.
Amentes etiam quotiens purgare licebit
Debetur cronicis potio nanqz frequens.
Ergo minus fortis dabitur medicina furẽtes
Morbos purgari sufficit vsqz semel.
Conuenit humoris qui morbũ causat habere
Noticiam/ pprio stillet vt ipse duce.
Eiusdem cognosce situm pariterqz locoꝝ

Gaudent antidoto singula membra suo.
Os stomachi vomitu purgetur/pectore sano
Tempore non gelido/si vomat ille cito
Intestina volent secedere mittit epar quod
A simis/quoniam mingere gibbus amat.
Per nasum cerebrum purgatur siue palatuz
Producit matrix menstrua/pulmo spuit
Nonnunq̄ teneros purgare solemus ocellos
Auris farmatica sepe iuuatur ope
Pelle diaphoresi ferroq̄ vel igne latentem
Chimum quē longum clausit auara cutis.
Vena potest tangi si sanguis peccet/at illum
Pars secreta viri fundere sepe solet
His igitur diuersa dabis quia signa notabis
Per que nota tibi causa sit atq̄ locus
Hec natura loci/morbus/ dolor ⁊ tumor ⁊ qđ
Egeritur/virtus lesa/docere valent.
Quo purgare voles ⁊ quātum ꝓspice/fortes
Et pleni leuiter farmaca dira ferunt
Assuetis assueta dato/sūmiq̄ laboris
Tempore ne purges/est bona vera quies
Videris humorem peccantem videris illum
Pharmaca que ducūt/corpora fluxa face.

Piguia iura dabis/ vt malua/ molochia/ ficla
Chrisolocana/ blitis/ mercurialis erunt
Hec facis ante dosim medicine materiamque
Digeris/ est equidē cruda mouere nephas
Frigida si fuerit/ cum melle bonum dabis oxi=
Flegma diurcticum digerit absque pari
Squilliticū colerā nigrā domat aut iuiubinuz
Primitus incipias a leuiore tamen
Si caleat morbus in sūmo/ qd colera fit
Potet acetosum mixta sit vnda calens
In stomacho colerā magis oxizaccara frenat
Sedat et auertit plus nocumenta sitis
Ex digestiuis vnū compone duobus
Compositos quotiens euacuare voles
Sero volunt quidam dare digestiua/ sed illud
Crede mihi pleno ventre nocere solet
Ante diem sūmunt alij/ gratissimus iste
Mos mihi si medico mēbra sopore leuēt.
Si liquor vrine spissetur et alba pfundum
Fex petat et fiat magna magisque rubens
Tunc vada pretenta paulini da cubituro
Siue hiere dragmas nocte sequente duas.
Hoc facias solidā quando dare vis medicinā

Nec laxatiuum sumpserit ille prius.
Accidit ⁊ stomacho data qđ medicina repleto
Sedibus in primis integra tota fluit.
Utilis est igitur tibi pretentatio ne sic
Frustratus capiat premia nulla labor
Hortor ⁊ vt plures habeas pariter medicinas
Sit quedam reliquis semper acuta magis
Si sit acuta parũ magꝭ addere pergis acutuꝫ
Cõueniat cause quod tamen vsqꝫ tue
Dans vomicã religes oculos ⁊ pectꝰ iungas
Ante tamẽ modicum sumpserit ille cibum
Deniqꝫ cum calidam medicinam sumat acetũ
Seiungas aberit tortio ventris ei
Suauiter ire iube ꝑ tectum frigus opacum
Dic caueat redimat guttur et inde vomat.
Si dare ductiuum disponis apozima puluis
Mixtus cum gelida mane bibatur aqua
Deinde bibat gelidã bene colluat os vt amarꝰ
Rauend barbarici cedat ab ore sapor
Frigida tardantem medicinam cõcitat vt plꝰ
Ducat et oppositum dat tibi limpha calẽs
Pillula sub nebulis detur celata vel ouis
Mollibus aut vuis cerasiaue cute

Expectet tenebras et sera crepuscula dũ nox
Spergat in occiduum sydera clara polum
Precipue si parua dies si sole moroso
Mulcet contractos sedula pluma pigros
Post hoc dormituz dimitte cubz quoqꝫ donec
Uiscera rugitus exonerare patet
Moto ventre moue corpus sed leniter vt non
Sudet/ ꝛ euitet frigora peste magis.
Si bene purgetur si suauiter et satis equo
Et valido pulsu ventre tumente minus
Exhibeas calidam que ventrẽ mũdet ꝛ inde
Post aliquot passus membra sopore leuet
Circiter vndenam dabitur pauc⁹ cibus horaz
Abstemius calidam misceat ipse mero.
¶ Liber Scđs. Pharmacandi accidens.
Sed cum farmacijs violentia presit ꝛ ira
Mota per effrenes vt scamonea modos
Cautus eam medicus ita ꝑparet vt neqꝫ ledat
Uiscera nec vacuet quod vacuare nocet
Cocta nec excoriat nec multum laxat ad illud
Coctana conueniunt pomaqꝫ pasta recens
Aut folium caulis quo trita tegatur et intra
Furnũ vel cineres cocta moreť ibi

22

Neue teras illam subtiliter et sit acutum
Tēpore non modico quod dabis añ dosim
Si cito cogaris crudaȝ dare/da prius vnctam
Unge manus oleo quolibet inde frica
Preceps forte via si practicus erret in ista
Incidit in casus/hei sibi/sepe malos.
Accidit astantum culpa plecti patientem
Peccat et egrotus in caput ip̄e suum
Non piget iccirco casus quos sepe videmus
Ponere/per curas corrige quēqȝ suas.
Si data nō ducit/si parua parūue/medentis
Aut confectoris culpa subesse potest
Culpa medētis erit/si parua parum sit acuta
Confectoris item fit viciosa dolo
Urinas/vomitus/sudores sepe reuoluit
Interdum patiens ventre tumere solet
Ieiunare potens alia laxetur/at illa
Si mala non sentit/ fortior esse potest
S male torquet: vel vētre tumet:leuis esto
Et detur postq̄ ducere prima nequit
Hoc tibi dictabit pulsus cuȝ tempore dudum
Transacto/sub quo ducere sumpta solet
Debilis atq̄ timens ieiunia non medicinam

Sumāt.imo cibis parce timeto leui
Crastina vult laxare dies/differre nocebit
Nam solet in cronicas inde venire febres
Si vomat:hoc patiar.nisi sint vitalia lesa
Dummodo ꝑ longā māserit illa moram
Nausea si venerit preceps:ꝛ pectore leso
Crura dolorosis nexibus arta liga.
Coctana vel cepas teneat:nō mandat.odoret
Inscius a gelida sepe rigetur aqua
Alapa si detur subito mediante stupore
Proderit.et terror dat moderatus idem
Si non laxatum distendat tortio ventrem
Coctana sumpta ꝑmūt viscera.ꝑssa fluunt
Offendi flatum si videris:aut premat aluus
Pectus:clistere concitus acre facis.
Omne calens extra poterit lenire dolorem
Ordea vel miliū/pannus/hauena tepens.
Multa sali tosto vis est assoqꝫ cimino
Et vesica mero plena iuuare solet
Spongiolas.lanas.lateres.sub veste calētes
Infundi calido proderit vsqꝫ mero
Si suꝑ os stomachi tortura sit: atqꝫ laborans
Nauseet:hic calidā potet et inde vomat.

Si nunq̄ vomuit: dare coctana ꝯuenit assa
Aut quod detrudat ventris in ima maluꝫ.
Si plus laxet q̄ competat a medicina
Ipsius haud fastu culpa medentis erit
Si patiens biberit: frigus non cauerit: estum
Senserit/ aut pacem leserit ira tumens
Hoc patientis erit vitium. si de medicina
Plus iusto detur vel sit acuta nimis
Nec bene discreuit cui que data sit medicina
Qui dedit hoc medico imputet oı̄s homo
Ergo qui soluit cōstringat/ sed vigor egri
Perpendatur ei qui fluit humor item
Debilis existens cito constringatur habebit
Tormina/ sed ventrem nolo mouere tamē
Primitus vt sudet studeas per balnea siue
Stuphas aut ventrē crebra plagella tegāt
Qua dabis ꝰquib ı̄pones ꝺ mastice dragmas
Pene duas sed et hoc puluere pone modū
Sepe farinatam dedimꝰ cum mastice cuius
Os stomachi pulsant sincopis atq; fluor.
Si purgat coleram ꝑ flegmate potio/ multuꝫ
Debilitat/ torquet/ signa maligna facit.
Si multum duxit constringas vt prius/ at si

Non multum/detur potio flegma trahēs.
Crede mihi prius afflictus seu debilis ex quo
Flegma fluit fortem se feret atq; leuem.
Singultans si plenus erit/fac currere ventrē.
Si vacuus/pultes sumat et oua bibat.
Perpessus frigus/pannis tepefiat et igne:
Neue tamen fumo sit lachrimosa domus.
Sincopis ĩmanis per pultes cedit et oua
Et rodostoma valet et bonus oīs odor
Irroretur aqua facies viole/rosa/myrthus
Nare capessantur basiliconq; recens.
Accidit interdum medicina quod helleborata
Dum ventosa furit lipothomia venit.
Ista cerifolio vel conpescetur aneto
Uel quocūq; dato ventus et aura perit
Qui bibit helleborum dormire volet sed ĩ ipo
Ne pereat somno barba trahatur ei
Mēbra vigil moueat donec bene sit vacuat⁹
Post hec concessus mulceat illa sopor.
Sepius ex multo conatu pressa tenasmon
Uiscera senserunt/aut cadis alue foras.
Aut sanguis fluit effrenis/ cur mirabolanum
Uisceribus macris est speciale bonū.

Nos ergo roseo veterique fouebis oliuo
Quod calidum bombix ibibat atque ferat.
Conari prohibe ventrem/cohibere volentem
Precipe neue premat/neue moretur ibi.
Se male torqueri feces euadere velle
Jurabit.tu dic perfer et ecce salus/
Pingnedo sublata capre de renibus et pix
Greca/vapore suo posteriora petant,
Encatisma para rosa/myrtha/balaustia sūto
In simul/et pluuie mixta coquantur aqua
Consulo misceri quod molliat accipe maluam
Furfur item nixus hec cohibere solent.
Insuper his plenum calidumque sedere sacellū
Precipe/constipans esto dieta leuis
Si febris acciderit:ad balnea duc patientem
Aut calidam fundas in caput eius aquam
Istud in ephimeris est precipue faciendum
Precellat subito si cephalea caput
Hoc que multiplici studeas circumdare panno
Sudet et obrepat lenis in ossa sopor.
Si febris affligat post balnea:non erit humor
Tractus et eductus vnde relicta febris
Quo circa si fortis erit/plus ducere tenta,

Crastina debilibus fluxilis esto dies:
Spasmus inanitis plenisqȝ superuenit: hui⁹
Cura: dieta/quies. illius esto fluor.
Sepe negatiuus medicos eludere spasmus
Consueuit/sed eum fumus ꝛ aura facit.
Iste sequi validum fluxū solet vnde dolentis
Corpus inanitum creditur esse nimis
Subueniunt illi ventrem pellentia: at iste
Daphnileon fugiens vndiqȝ sept⁹ abit
Nunc huc nunc illuc discurrit contrahit arcet
Si loca festines illa fricare/fugit.
Euenit ꝛ temere data qđ medicina videtur
Per tres siue duos nolle nocere dies
Tortio post illos et dissinteria pulsant
Uiscera/que reddes sana priore modo
Hos scamonea solet casus infligere/frenum
Si neglexit adhuc non bene mixta suum:
Hactenus indomitis Elegia de medicinis
Dixerit/en portum nr̄a phaselus habet:

.D.Cure.S.

Queritis artificem: celse cum Caspare penne.
Dedalium sacra munus in arte ferunt:

